

EDINOST

Izhaja po trikrat na teden v šestih izdankah ob torekih, četrtekih in sobotah. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za jeden mesec . f. 1.—, isven Avstrije f. 1.50 za tri mesce . . . . . 3.— „ „ . . . . . 4.50 za pol leta . . . . . 8.— „ „ . . . . . 12.— za vse leto . . . . . 12.—

Narodna je plačevati naprej na naročbo brez prilozene naročnice se sprava se ozira. Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 avt. Isven Trsta po 4 avt.

EDINOST

Oglas se računa po tarifu v postilu; za naslove s debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrv. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, mači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo neodkriti alica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovane se sprejemajo. Rokopisi se ne vrnjuje.

Narodno, reklamacije in oglasi sprejema upravnništvo alica Molina plecolo hat. 8. II. nadst. Narodno in oglasje je plačevati loco Trst. Odprta reklama stije se proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorje.

„V ednosti je moč“.

1848-1898.

Zopet nam je došel v roke dokument od leta 1848. Ta dokument govori glasneje in dokazuje več, nego bi mogli mi, v vseh svojih člankih. Ta dokument je prava krvava irenija, ako primerjamo njega vsebino z današnjim položajem našim.

Temu proglasu je sicer naslov: „Slovenec Istriancem“. — Ali ta „Slovenec“ nas ne sme motiti, kajti vzvišeno je nad sleherni sum, da se je za tem „Slovencem“ skrivala tedanja vlada. Mirnim srcem in absolutno gotovostjo sme si čitatelj postaviti na mesto besede „Slovenec“ besedo „vlada“. V to ga pooblaščujejo vsa vsebina in rasne druge okolnosti. Te je bilo takrat tako-le:

1. Noben Slovenec ne bi bil megal takrat delati takih obljub narodu v Istri!

2. Akt je tiskan v „vladarski tiskarnici“, a v tej so se v l. 1848. tiskale samo vladne stvari.

3. Izdajatelj ni nihče drugi, nego „vladarska tiskarnica“ — reci vlada —, kar je po tedanjim tiskovnem zakonu smela storiti le vlada.

4. Akt je bil uradno poslan od centralne triške vlade na župne urade v juliju 1848. Tako je zabeleženo v župnem arhivu doli na koncu Istre, kjer se je našel.

Le vlada sama je torej leta 1848 izdala nastopni proglas do Slevanov istrskih:

SLOVENECE ISTRIANCOM.

Benečani ali Venečani so se začeli od našoga Cesarstva obračati. Pri tomu bi njim pa dobro služilo, da bi nam koliko le mogoče zemlje in ljudi odtergnili, kajti bi potakem svojo moč vterdili in ekrepčali, in našo oslabili. In k tomu razpošiljajo na vse strani svoje ljudi. Istrije del bil je u starih časih benečanski, zato prideje gotovo tudi k vam takši ljudje. Alj nedaite se tem sleparom oslepiti; sladka beseda na jeziku, pa kačji strup u serdca. Neverjite njim, kaj bi k vašem dobremu blo, ako dobrovoljno poslušate te sleparske ljudi. Nije ni k vašemu dobremu; Istrija tako leži, de

PODLISTEK.

Prednja straža.

ROMAN.

Poljski spisal Boleslav Prus. Poslovenil Podravski.

Dete se je zjokalo. Ovčar mu je obrnil glavo na stran, govoreči:

„A vidiš, rekel sem ti, zapri oči. Noben človek, noben največi gospod, ko bi bil sam škof, ne more gledati v sonce, ker to je božja svetilnica. Kadar je zasvitela, jemlje jo Jezus vsaki dan v svoje reke, ter hodi ogledavat svoje gospodarstvo na zemlji. Po zimi, kadar pritiska mráz, hodi po najkrajši poti ter tudi dalje počiva čez noč. Zato pa ustaja po leti ob četrtilh zjutraj in hodi naokrog do osme zvečer. Tako se mora tudi človek gibati od jutra do večera. Teda ti lahko spiš tudi po dnevu, ker bi itak mnogo ne opravila, tudi če ne bi spala. Heta!... vie!...“

Dospela sta v gozd.

„Ali vidi“, je dejal Ovčar otroku, „te je gozd, teda ne naš, marveč grajščakov. Tu si je kupil Poiz štiri sežnje drv, a sedaj jih pa zvozi, dokler je pot še boljša in konji niso potrebni na polju. Kadar odrasteš, hodila boš tudi ti semkajz

vam zvez s Benečani po nikakem nemore nigdar hasniti in vam koristen biti. Jeli je to res, poglejte le sami in presodite po tem.

Vi znate kamor vi na predajo vozite, kar ste si pridelali, ako ste kar sadja dobili, ste ga u Terst na senjem peljali, ako vam je olje dobro vrodilo, ste ga u Terst peljali, svoje vino ste vozili u Terst, in malo vsega toga ste prodali na drugih straneh; tako je tudi mnogo od vas pridelane soli u Terst šlo. Alj vam je tudi morebiti znano, da vsega tega niste samo vi u Terst pripeljali, tudi iz Benečanskoga so u prijašnjih časih vse to u Terst vozili, mnogoverstne sadja in zelenja se prinašali Benečani; laško olje in vino, ki je od istrijans oga boljše, vse to se je od tam u Terst vozilo, in vam prodajo precej kratilo ali pomenšalo, oni so boljše svoje pridelke po vekši ceni, ko vi svoje predavali. Od kaj pa se se Benečani od našoga Cesarstva odtergavati začeli, in se k laškim državam pridružili, je vse to nači; kajti odzdej njim je zabranjeno svoje pridelke, koker olje, vino in zelenja tako kako dozdej u Terst in dale po našem cesarstvu spravljati. Terstjani so se za našoga cesarja potegnili, in se ga bodo tudi sploh držali, kajti dobro vidijo, kaj se mu zvestobe dužni, in kaj njim tudi v prid gre. Po takem bote vi sami svoje olje, vine in druge pridelke u Terst in dale po naših deželah vozili.

Res je, de se je dozdej dosta vaše soli u Benetke prodajalo; alj preudarite le, zakaj se je dozdej nekaj soli ta predavale; prodaja soli je pri nas cesarska, tedaj blo je u Benetkah prepovedano sol iz papežovih in napelskih državah, gde se nje z menjšimi stroški več ko u Istri pridela, na prodajo spravljati; od kaj je pa tam svojvlada ali republika, ta postava več ne velja; terej bo iz teh dveh krajev ebilno soli prišlo, in vaša sol nebe več u ceni, ker bo predraga; od česar bi se pe takem vaši seljodelavci živeli, ako bi se Istrija Lahom pridružila, in se od Tersta vernila. Druga bo prihodnič za istrijanske sel pri našem cesarstvu; dozdej se je morske soli po avstrijskih deželah male prodalo; tudi pri nas be se cena solna v kratkem gotovo ponižala; kadar bo pa to, bo se

z otroci po jagode. Samo ne zaidi mi predaleč ter pazi, da ti volk ne pride naproti. Tpru!... stoj!...“

Obstala sta pred gremado drv. Ovčar je odvezal otroka od sanij ter, ogledavši se, ga je zanesel na kup protja na prostoru, zavarovanem pred vetrom. Potem je izvlekel iz pletenice stekleničico mleka ter je priložil najdenki k ustom.

„Na, pij, naberi moči, ker tu bo nekoliko dela. Polena niso drobna in dobro se nadvigaš, predno naložiš sani. Ali nočeš?... Daj usta!... Naj ti služi k zdravja. Ako boš potrebovala česa, pa zaklič!“

„Celó s takim detetem je veselejše, nego če je človek sam“, je dodal sam sebi. „Poprej ni imel človek s kom spregovoriti besedice, sedaj pa se more nagovoriti na vse čase.“

Letil se je nakladanja drv.

„Poglej sedaj, kako se to dela. Andrejček bi se takoj poprijel polen, razvalil vso grm do, toda utrudil bi se in takoj prenehal. Ti pa vzameš poleno z vrha, tako-le, potegneš jo počasi, naložiš si jo na rame in zanesoš na sani. Evo, tukaj že imaš jedno. Take učiniš tudi z drugim. Vzemi jo počasi vrha, pa na rame in na sani z njim. Evo, tu

na gorno sol (to je sol ki njo u gorah koplajo in po tem vdelavajo) težko delalo, kajti je izkapanje in pripravlanje mošno draga reč, morska sol pa ne potrebuje tolikih stroškov, zato bo se ta bolj prodavala, posebno kadar bo železna cesta do Tersta segla; in po takem bomo še doživeli kaj bo se po zdajnih zapušeni solinah drugoč delati začelo.

Kaj še več? Dežela ktera vas vabi k pridruženju nije vašoga jezika, kajti tam se le govori talijanski ali laški, vas pa je največi del slovenske ali ilirske besede; ako bi se vi Italijanom u roke dali, bi vam leti prišli in bi vam u školah in pisarnicah ali kancelijah vse talijanski napravili; poglejte le samo svoje primorje, vse blo je nekdej, pred ko se si Benečani Istrijo osvojili slovensko. Clo drugači pa je vse to pri Austri; Naš premili Cesar nam je obljubil, kaj se vsakoga ljudstva jezik ima varvati, zato prihodnič nebote več talijanskih odgovorov in odpiskov u pisarnicah dobivali, ampak le u svojem jeziku. U učionicah so se že dozdej vaši otroci posebno slovenski učili, de po takom potler znajo, kar in zakaj se učijo, de znajo kakše knjigo brati, kakše pismo ali kar je takoga potrebno zapisati. U našem cesarstvu je čez 17 milion Slavjanov, to je ljudi ki naš jezik govori in ki se za svoj jezik branijo, u Italii njih nije clo nič; kdo bi se tam za vaš jezik potegnil?

Kaj še več? Vse naše morske ladje so se dozdej u Benetkah delale, in s tim se je veliko ljudi živelo; odzdej bo se vse to na vašem primorju, najberžej u Peli delalo; keljko Itriancov bo se od toga redilo!

In zadnič poglejte le, kar bo prihodnič z ribarstvom dozdej se je veči del rib iz Benečanskih krajev, posebno iz Chioze u Terst in dalje po Avstrijskih deželah spravljaj, in vse to bo od sih mal samo le Istrijancom u del padlo.

Preudarite vse to še enkrat; u Benetkah za vaše olje, vino, sol in vse druge pridelke nije prodaje; vse to vam le kaže u Terst, gde bote po časi vse to še le bolj drago koker dozdej prodavali; ako hočete, kaj bi se vaši otroci u šole

imaš dve. In tako počasi, da se človek preveč ne utradi.

Drva, pasja vera, nočejo iti same na sani, ker imajo svojo pamet ter slutijo, kaj jih čaka. Tako ima vsakdo rad svoj lastni kót, bodisi tudi najbornejši. Samo takemu je vse jedno“, je dodal z vzdihljajem, „ki nikdar nima lastnega kota. Ali umrje tukaj, ali tam, njemu je vse jedno...“

Tako je govoril Ovčar, polagoma nakladaje drva. V časih je počival nekoliko, ali, da bi se razgrel, mahal se je po boku z rokami, otrpnelimi od mraza, ali pa je s plahto pokrival otroka. Med tem je nebo zarudelo ter nastal je močan zahodni veter, pronasičen z vlagó.

Gozd, zagugan v zimsko spanje, se je začel gibati in govoriti. Strepečale so zelene iglice borovcev, potem vejice; na to so se zagugale stegnene veje, dajajoče si nekaka znamenja; naposled so se zganili vrhovi in debla dreves. Gibala so se naprej in nazaj, kakor bi se posvetovala, ali se odpravljala v pohod. Zdelo se ti je, da jim je jela že presedati večna nepremičnost in da se vsaki hip s šumom tolpoma napeté nekam, bodisi tudi na konec sveta.

(Pride še).

pošiljali, u kterih bi se kaj čednoga in hasnovitnoga učili, in ako hočete, kaj bote od seh mal u pisarnicah razumljive odgovore in odpiske dobivali; ako vam je drago, kaj bi se u prihodnič mnogi več ko dozdej u Poli pri ladjah, in drugi od ribarstva živeli; ako slednič hočete, kaj bo se od vas po pravici reči megle, de ste svojmu cesarju zvestobo skazali, ko ste mu njo dužni, kaj imate storiti, kadar vas kakši šuntar z lažni hoče prisuntati, de se Benečanem v roke veržete? Posodite mu pot k rečniku, de za svoje laskavne laži dobi, kar si je zaslužil. Alij nije zadosti, kaj te posamezne šuntarje odvernete; kaj bi bilo ako bi se Italijanska vojska privarila proti vam? Naša vojska ima na laškem dovolj dela, tedaj bi vam se le malo vojšakov na pomoč poslati premogle; torej se branite vi za svoj prid; storite, kakor vam vaše gospodske kažeje, in vzemte ako bo treba orožje v roke za svoj lasten prid ali hasek in za svojga miloga cesarja, in se pripravite spoditi sovražnika od istrijske zemlje.

U TERSTU 26 Lipnja 1848.

Vladarska tiskarnica.

***

Tako so sedili vladni krogi leta 1848: o važnosti Slovanov v Avstriji, o fakičnih narednostnih odnosajih, o narodnih pravicah, o potrebi ravnopravnosti! Take obljube je delala vlada leta — 1848!! Prijatelj, ki nam je doposlal ta dokument za uporabo, nam piše zajedno, naj bi pozvali prijatelje svoje, da se oglasijo in dokažejo, kako vlada ni držala te svedane obljube svoje, in kako so se — po jasni volji vlade — razmere razvile ravno v nasprotaj sméri, nego ja bilo v gornjem dokumentu obljubljeno — malona v obliki prisega. Ako se več čitateljev odzove pozivu našega prijatelja, dobimo materijala za jako jako interesantno poglavje.

Deželni zbor istrski.

XIV. seja dne 23. februvarju 1898.

(Dalje.)

Dr. Laginja je nadaljeval: Gospodá, oprostite, ali dolžnost do naroda, katerega zastopamo, in pa da bodo enkrat odnošaji jasni med nami, nam nalaga, da se spominjamo nekaterih stvari, ki stoje v neki zvezi s tem vprašanjem.

Ni večina deželnega zbora, ni njega izvrševalni organ — deželni odbor — se nista vedla tako, da bi se nam mogle usaditi v srce prepričanje, da se dela tu za keriet slovanskega naroda v Istri. Jaz vas opominjam tu samo na ceste iz Poreča v St. Angelo. Nekoliko let sem pobira se tam v večih davčnih občinah doklada — menda 30% na direktni davek — v to, da bi se zgradila ta cesta. Ta cesta naj bi bila postelja ali l-žišče bodoči železnici iz Poreča proti Kanfanaru. Ta narod je ta leta sem — ako ne vsaka hiša pa veči del — trpel lakoto kajti teple so ga toča, suša in druge nezgode; lanjsko leto je bilo slabo leto, slaba letina, in z vsem tem, dasi se je nabralo več tisečev na dokladah, in da si dela pripravljena za to cesto, bi merala biti gotova že davno, se niso izvršila do sedaj, da, niti ne pričetki za gradnjo te ceste. Nočem, da bi sedaj povpraševal posebej, koliko denarja zbrašega od teh doklad in koliko onega, kar je obečal deželni odbor v imenu dežele, je prejela občina poreška. Ali te dni sem čital v poreškem listu „L' Istria“, da je deželni odbor dne 19. januarja l. 1898 dovolil občini poreški 1000 gld. prodajna ali anticipacije od zaklada, določenega za gradnjo ceste Poreč - St. Angelo, (čita), „da se poplačajo stroški za pregledanje cestnega načrta in drugih detičnih stroškov, da se započue z delom.“

Gospodá! Po šestih, sedmih letih smo še tam, da šele preglednjete načrt za jedno take malo cesto, mesto da bi dali narodu zaslužka, da ga vsaj enkrat zadovoljite, da ne bode večne muke v teh naših krajih. Te isto bi moral omeniti glede ceste iz Motovuna na Višnjan, glede katere sem čul, da je c. kr. vlada obljubila pomoč od 20000 gld. pod pogojem, da jej tudi dežela z jednako svoto priteče na pomoč. Čul sem, da je deželni glavar rekel ljudem, zanimajočim se za to, da dobe ta denar, ko bodo držali se stranko večine.

(Na dolnji galeriji vrišč, nabljanje po vratih je trajalo več minut, a selaj je postajalo močnejše; zvižgaje na dolgi in zgoraji skriti galeriji, predsednik je zvonil in opominjal na mir), ... Visoka zbornica! Od leta 1894 sem, odkar smo mi glasovali za železnico in za prispevek pokrajine za isto, Vi deželnozbornska večina . . . . (ker je vrišč na galeriji trajal neprestano dalje, se je grdilo govornika, dal je predsednik — ker ni mogel pomiriti občinstva na galerijah — izprazniti gornjo galerijo in je pretrgal sejo, ob 7. uri 21 minut zvečer. Govorniku je rekel, naj zavriši) . . . . . Visoka zbornica, jaz zvršim hitro, ker je bil moj govor že zasnovan samo na ono, kolikor sem rekel in kolikor prečem še. (Pride še.)

DOPISI.

Iz Prago, dne 6. marca 1898. (Izv. dop.)

Dne 3. marca je bil V. zabavni večer česke podružnice slovenskega planinskega društva. Obilna udeležba občinstva, ki se je zbralo v krasni dvorani „uměečke besede“, je pričala, da se zanima česka inteligenca za krasno našo demovino.

Ob 8. uri je otvoril predsednik, gosp. prof. dr. Karel Chodounsky, zabavni večer in je podelil besedo g. Rybáku, stavbenemu světniku, ki je predaval jako zanimivo o našem Krasu. Govornik je preživel veliko časa na Slovenskem in je vzbujal v svojih poslušalcih zanimanje za naš luknjati Kras. Posebno pozorno je sledilo občinstvo opisovanju čudovite postojnske jame.

Predavanju je sledil koncertni del. Kvartet akademikov-sikarjev je očaral občinstvo s svojim krasnim petjem. Kvartet je pel slovenske „Pri sibi“ (Mašek) „Slovenec sem“ in „Lastovki“, hrvaški „Tam gdje stoji“ in „Svráčenje“ in nekaj čeških skladb. Pravniki Ryba nam je pokazal svojo nedosežno umetnost na goslih. Nekaj čeških solo-komadov je nam podal g. Prošek.

Ko se je pričela svobodna zabava, smo se spomnili našega velikana, Anton Aškerc, kateremu smo poslali štiri razglednice na podpisane od vsega občinstva.

Ko se je polagoma razšlo občinstvo, nas je ostalo še kaciš dvajset mladih Čehov in Slovencev, katere je navduševal s svojim rodoljubnim govorom državni in deželni poslanec čeških veleposestnikov, g. Jan Radimsky. Povdarjal je svojo ljubezen do nas Slovencev, katerih prijatelj je bil vedno in nam je zatirjeval, da Slovencev ne zapusti češki narod, ne v sreči, ne v nesreči. Govoré o slovenski univerzi, nas je pozval, da bi izrekli brzojavno svoje simpatije velikemu županu Hribarju, temu odločnemu sinu naroda slovenskega.

Nam, slovenskim visokošolcem pražkim, se nam zdi prošnja in zahteva za univerzo v Ljubljani jako ponižna in pohlevna. Ker zahtevajo naši poslanci nekako utrakvistično univerzo, nam da vlada gotovo nemško. Ali bodemo potem na boljsem? To se vidi v Pragi, kaj je to. Ko je bila univerza še skupna, je bil večni ravs in kava mej Čehi in Nemci. In sedaj hoče nemško dijaštvo terorizirati slovansko Prago, ko so vendar Čehi nekoliko bolj odločni, nego mi skromni Slovenci. Kaj bodo delali Nemci še le z nami v Ljubljani!

Slovensko spravo smo pozdravili navdušenim srcem. Ali nekaj nas jezi: da v listih še noče pomehati drezanje v posamične osebe. S takim postopanjem se gotovo ne utrdi sprava.

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 9. marca 1898.

Novo ministerstvo. Da čujemo najprej, kako sodita glavni glasili slovenski o izvršivši se spremembi.

„Slov. Narod“ hváli energijo in talent grofa Thuna Šteje mu v čast, da je tudi tedaj, ko je živel v sovaštvu z mladočeško stranko, mnogo storil za kulturna in gospodarska prizadevanja naroda češkega. Tolažilno znamenje je tudi to, da se grof Thun ne bi hotel dotakniti sedanje ustave. Ali vprašanje je, da-li bode mogel izhajati, ne da bi se dotaknil ustave? Ako bodo Nemci nadaljevali obstrukcijo, bode morda prisiljen odpraviti direktne volitve v državni zbor in povrniti to pravico deželnim zborom. To bi bil usoden udarec za nas. Ljubljanski list je vznemirjen so-

sebno radi tega, ker se je grof Thun o sestavljanju novega ministerstva oziral na vse skupine desnice, izvzemši jedino „Slovansko-krščansko narodno zvezo“ in da se na to poslednjo skupino ne jemljejo nikaki eziri tudi v pogovorih glede novega predsedništva. Zato pozivlja „Slov. Narod“ naše poslance, naj bodo previdni toliko nasproti novi vladi, kolikor nasproti — zaveznikom.

Drugače sodi „Slovenec“. Tudi ta govori o dejstvu, da „Slovansko-krščansko narodna zveza“ ni zastopana v ministerstvu. Toda „Slovenec“ vidi v tem celo neko ugodnost za sedanje razmere. Piše namreč:

„Slovansko-krščanska narodna zveza, v kateri so naši slovenski poslanci, je prišla v poštev o teh najnovejših kombinacijah le kakor del večine ter se z desnico izjavila solidarno in tudi z novo vlado, ako bi se opirala na dosedanjo večino. Ker grof Thun ni pritrđil temu, kar kate zastopnik nemško-liberalnega veleposestva v ministerstvu, ima tudi naša zveza z desnico vred svobodne roke za svoje delovanje v državnem zboru. Nam je to najbolj po godu, ker v današnjih razmerah, ko se ima sklepati nagodba z Ogersko, biti del vladne stranke, to je tolika odgovornost, da bodo slovenski poslanci gotovo veseli, ako imajo v tem pogledu svobodne roke.“

Tudi poljska glasila se izražajo jako previdno o nadah novega ministerstva. Jeden poljskih listov imenuje novo vlado — vlado koalicije brez koaliranih strank in priporoča Poljakom, naj si ohranijo svobodno roko nasproti temu ministerstvu.

Nemški listi napovedujejo že vojno grofu Thunu. Stranke same pa se še niso izjavile definitivno. Načelnisti nemške napredne stranke in nemške ljudske stranke se snideti nocoj v posvetovanje, a „Mattinu“ brzojavljajo z Dunaja, da se niti nocoj ne store definitivni sklepi. Vendar prevladuje mnenje, da se nemške stranke v nadaljnji bodočnosti povrnejo k taktiki obstrukcije.

Mi smo že označili svoje mnenje v zadnjem izdanju; ponavljamo pa še enkrat, da nas ne plaši ni zastopnik nemških liberalcev v ministerstvu, niti nas ne plaši dejstvo, da naša „zveza“ ni zastopana v ministerstvu. Ne plaši nas ni jedno ni drugo, ker si nismo domišljali niti za jeden hip, da je že prišla naša doba. Izjavili pa smo svoje zadovoljnost na izvršeni spremembi, ker smatrame isto novim dokazom, da smo se zopet pomaknili za korak dalje, na dolgi in trnjevi poti do preporojenja naše države. Izrekli smo tudi svoje mnenje, da grof Thun more računati na podporo tudi naših poslancev za obnovljenje pogodbe z Ogersko. Temu izreku treba nekoliko pojasniti. Mi smo menili seveda podporo v prizadevanju za obnovljenje pogodbe na pravični podlagi, nikari pa, da bi hoteli svetovati poslancem, naj podpirajo vlado, da bode mogla zadovoljiti nezmernim pretenzijam Madjarov, oziroma skleniti pogodbo na dosedanji podlagi, le da se reši jedne velike skrbi. Nadalnje vedenje naše delegacije pa mora biti odvisno od nadaljnih dejanj. Ako se pokaže resnično, česar se boje nekateri, da je namreč zastopnik liberalcev v ministerstvu dobiti dalekosežnih garancij v zmislu nemških zahtev, ako bode gosp. Bärnreither dajal glavno obilježje temu ministerstvu, ako se bode zahtevalo od Slovanov, da se morajo i nadalje odrekati svojim ustavnim pravicam v poplačanje milostnega sodelodvanja takozvanih zmernih Nemcev na upravi države, potem ostaneje Slovenceem in Hrvatom odprta le jedna vrata — vrata do opozicije. In čez ta prag nam bodo morali slediti tudi Čehi, ako ne radi, pa prisiljeni po narodu, ki jih je sicer poslal v parlament z državnopravnim programem, ki pa getovo ni mislil na to, da bi se radi tega programa moralo ubiti veliko načelo narodne jednakopravnosti in s tem načelom ekzistenca najzvestejih zaveznikov Čehom: ne le narodna, ampak tudi politiška ekzistenca avstrijskega slovanstva. Od politiško toli razvitega naroda, kakoršen je češki, smemo pričakovati toliko zdravega instinkta, da ne bo dopuščal, da bi se ob njegovem sodelovanju uresničeval program sovražnika vsega slovanstva.

Stališče naše more biti jedino to: ako se posreči grofa Thunu, da pridobi vsaj jeden del Nemcev za misel pravice, ga bodemo blagoslovljali, ako pa bode hotel žrtvovati nas ideji nemškega

nadvladja, moramo storiti korak dalje in dosedanjim dokazom pridružiti se novega: da v Avstriji ne bode več možno vladatai proti Slovanom!

† **Milutin Garašanin.** V Parizu je uvel tamošnji diplomatski zastopnik Srbije, Milutin Garašanin. Garašanin je kakor večkratni minister usodno uplival na novejo zgodovino Srbije. Neprijetno je mehat: za kom kamenje v grob, ali dolžnost spoštovanja do zgodovinske resnice zahteva, da beležimo tu, da je imel pokojni Garašanin na svoji vesti tudi nesrečni bratomorni boj med Srbijo in Bolgarsko. Tedanji žalostni dogodki so še v živem spominu. Srbijo je pahnila ta grda vojna kraj propada in zgubljenosti bi bila, da ni posegel vmes tedanji zastopnik Avstrije v Belegradu, g. Khevenhüller ter zaustavil Bolgare na smagonesnem prodiranju njihovem. Včeraj so prenesli mrtvo truplo na kolodvor v Parizu, da je prepeljajo v Beograd.

Različne vesti.

Nadvojvodinja Štefanija. Zbiravniki so zadovoljni popolnoma, kajti boljšanje v stanju nadvojvodinje cesaričine-udove Štefanije je trajno. Po noči je spala več ur, kar je najugodnejše uplivalo na visoko bolnico. Cesar je prišel osebno, da se prepriča, kako se razvija bolezen. Zbiravniki se nadejajo, da visoka gospa v kakih 14 dneh okreva toliko, da bode mogla odpotovati v milejše južne kraje.

Za podružnico družbe sv. Cirila in Metoda na Greti se je nabralo v nabiralniku v gostilni g. Josipa Katalana v Rojani 2 gid. 60 nvh.

Odlikovanje odličnega Slovence. Vseučiliški profesor v Gradcu, gosp. dr. Gregorij Krek je imenovan častnim članom češke akademije znanosti in umetnosti v Pragi.

Papežev jubilej. Sosebno slovesno so proslavili papežev jubilej v Lvovu. Vse mesto je bilo razsvitljeno. A zabeleženja vredno je, da se je med razsvitljenimi postopki odlikoval tudi tempelj naprednih izraelitov.

Slovenski zemljevid. Jedna pola za vpisavanje odjemalcev tega zemljevida se nahaja v kavarni „Commercio“.

Prijavljanje novorojencev. Babicam je dolžnost, da prigrasajo novorojstva dotičnim zdravstvenim oblastim. Starišem pa je dolžnost, da prijavijo rojstvo za vpis v matice. Sedaj je izdal mestni magistrat razglas, v katerem povdarja, da se te prijave vrše jako netočno, da si mora biti znano vsakomur, da je prijava otroka velike koristi toliko v javnem, kolikor v zasebnem pogledu. Ta netočnost je magistratu v povod, da opozarja v gori omenjenem razglasu na cesarsko naredbo od 20. aprila 1854. Ta naredba ukazuje:

Novorojene je prigrasiti najdalje v 40 dneh po dnevu rojstva dotični cerkveni oblasti ali cerkveni občini, ki vodi zapiske o rojstvih. Brezverske otroke pa je prigrasiti tukajšnjemu magistratu v roku 8 dni. V to prigrasitev so obvezani legitimni očetje novorojencev. V slučaju odsotnosti teh poslednjih in o nezakonskih otrocih pa morajo storiiti to zdravnik, babica ali pa oni, v čegar stanovanju je bil porod. V vsakem drugem slučaju mora skrbeti pa mati sama, da se to zgodi. Kdor ne stori tega, zapade po naredbi od 30. septembra 1857 kazni od 50 gold.; v slučaju nezdržljivosti pa 5 dnevnemu zaporu ter se takoj zaprosi sodišče za izvršbo kazni.

Italijanščina in Tržačani. S posebnim veseljem pripoveduje „Piccolo“, da je v ponedeljek neki slovenski odvetnik nagovoril na sodišču neko pričo iz Trsta v slovenskem jeziku in da ta priča ni umela slovenskega vprašanja. Kaj je hotel „Piccolo“ dokazati s tem, ni prav razumljivo, kajti neštevilokrat se dogaja, da zagovarja Slovenec Italijana, ali obratno Italijan Slovence v svojem jeziku in da ne umeta jeden drugega. Ali pa je hotel „Piccolo“ s tem, da Lah ne ume slovenščine, morda dokazati, da slovenščine v Trstu sploh treba ni? Res, v veliki zadregi morajo biti Lah, ako se morajo naslanjati na take „dokaze“.

Veliko bolj poučen za tržaške razmere je sledeči slučaj, ki se je zgodil takej drugi dan v isti sodnici.

Vršila se je razprava v laškem jeziku. Tožiteljev odvetnik je rekel tožencu, Lahu: „Lei ha

presso all'incaricato dell'attore la cambiale dalle mani e l'ha lacerata“. (Vi ste vzel tožiteljevemu odposlanca menico iz rok in ste jo raztrgal.) Toženec pa je zanikal to: „no, no xe vere“. Odvetnik je dostavil na to: „si, Lei ha lacerato la cambiale. Abbiamo anche testimoni“. (Da, vi ste raztrgal menico. Imamo tudi priče). Toženec pa je vedno ponavljal svoj: „no signor, no xe vero“ in sicer tudi na sodnikovo vprašanje. Na to mu je rekel sodnik: „alora La ue conti, come xe sta l'afar?“ (Torej povejte nam, kako je bila stvar?) in toženec je izjavil na to: „mi ghe go cioleto la cambiale e la go „rotta“. (Jaz sem mu vzel menico in sem jo raztrgal. Tržaški „Italijan“ torej ni umel onih italijanskih izrazov!)

Ako bi hoteli se ravnati po „Piccelevi“ logiki, bi sedaj trdili, da italijanščine v Trsta treba ni, ker je ne umejo „Italijani“ sami. Merda bi se s tem bolj približali resnici, nego „Piccolo“ s svojo perfidno trditvijo, da na tržaških sodiščih ni treba slovenščine.

Pridnost naših občinskih svetovalcev. Za predsineci zvečer je bila napovedana seja občinskega sveta tržaškega. V sejo je prišlo celih sedem svetovalcev, ki so se seveda kmalu razšli. Galerija se pa ni zbrala zastoj, marveč je priredila ovacijo na čast Cavallottiju, podleglemu te dni v dvoboju. Cavallotti je bil v klubu onih poslancev Italije, ki so v zvezi z našo iredento.

Javni shod v Skopem na Krasu, katerega je sklical minolo nedeljo mnogozasluzni gospod dr. Tuma, dež. poslanec in odbornik, je bil vrlo dobro obiskan. Gosp. poslanec je govoril o načrtih za gospodarsko povzdigo Slovencev na Goriškem. Mnogobrojni poslušalci, ki so velikim zanimanjem sledili izvajanjem govornika, žele iskreno, da se čim prej izvedejo njegovi načrti, zlasti pa, da se zasnuje zavarovalnica za govejo živino. In sicer bi bilo svetovati, da se zasnuje za več občin skupaj. Ker le tako postane trdna v denarnem pogledu.

Iz Barkovelj nam pišejo: 35 let je že minulo, kar se je ustanovil v Barkovljah pevski zbor. Bil je to prvi zbor v okolici, ki je štel takrat 40 pevcev. Število prebivalcev naših Barkovelj se je od takrat pomnožilo precej. Ne pa tako število pevcev. Držimo se pa vendar in upamo v tem pogledu boljših časov. Naše pevsko društvo „Adrija“ je priredilo dne 20. febr. zopet jedno veselice.

Da smo imeli več prostora, treba je bilo prenarediti prostor v našem „Narodnem domu“, kar je stalo precej truda in troškov. Vspored te veselice je bil lep in različen. Ražmovi skladbi: „Ne udajmo se“ in „Sredi vasi“ peli sti se dobro. Prva je koračnica in je lepa, navdušujoča in melodična, — zahteva pa močan zbor z močnimi tenorji. Druga skladba je sicer kratka, a ljubka ter tu pa tam več harmonična skladbica, pri kateri je treba preciznosti.

Petzovi dvoglasni ženski zbori s spremljevanjem glasovirja so ugajali občinstvu zelo. Za veliki trud, ki so ga imele pevke in gosp. pevovodja, želi so zasluženo pohvalo. Pele so tako dobro, da so morale ponavljati. Živele pevke! Opaziti bi bilo tu, da se zapazuje, da vspevajo dandanes jako dobro mešani zbori, ako se le dobro izvajajo. Krivo imajo torej oni, ki so protivni mešanim zborom.

Domača godba, ki je nastopila takrat v prvič, storila je povsem svojo dolžnost, namreč, vzbudila je dovolj smeha in veselja. Teh domačih muzikantov je bilo 20, ki so bili opravljeni v pustni noši. Peli in godli so pripreste narodne šaljive pesmi, kakor „Škrija orehova — Ljubca bolehova“ itd.

Igra „Loterist“ se je igrala prav dobro. Same to ni jasno, je li bil šepetalec preglašen, ali so se gospodje dilectante premalo naučili svoje utože.

Volaričeva „Vezela družba“ je častno zaključila vspešne veselice. Pela se je izborno in morala se je ponoviti.

Po kratkem odmoru se je pričel živahen ples. Vsa čast gre tudi vojaškemu orkestru, kateri nas je tako lepo zabaval proizvajanjem naših divnih slovanskih komadov.

Jedno imam še navesti in to je: veliko naših domačinov je izostalo od veselice. To ni lepo. Taka apatija do naša stvari nas žali v srce. Domačini bi morali sprevideti, kako se tujec širi po-

sebno na naših barkovljanskih tleh. Želeti bi bilo, da se jedenkrat vendar bolj navdušimo za našo stvar, in da se naši ljudje spametujejo in da opuste grdo pijančevanje, kar jih dela siromake na duši in na telesu ter jih ugonoblja gmotno.

Izostanejo naj tudi v bodoče vse osebnosti, ki so nam le v kvar. Delajmo rajše skupno in sležno vsi; samo govorjenje, to ni nič. Barkovljani, združimo se! Kajti tujec nam je že za petami in mi ne smemo postati njegovi sluga. Obrežje ob „Adriji“ naj ostane naše! Čuvajmo je, dokler je čas!

Omenjam še tu, da je priredilo pevsko društvo „Adrija“ na pustni torek živahno zabavo z lepim plesnim venčkom. Skok.

Nagla smrt. Včeraj ob 11. uri zjutraj je našel redar v ulici Lazzaretto vecchio že priletnega moža ki je ležal na tleh. Ko ga je malo prizdignil, mislè da je mož pijan, je zapazil da je istemu zelo slabo in da ne more siti govoriti. Redar je poklical takoj voz in je spremil starčka na zdravniško postajo in od tu v bolnišnico, kjer je nesrečnež umrl ob 4. uri popoldne, ostavivši 4 sinove.

Poskus samomora. 59letna Ivana Furlan, bivajoča v ulici Media št. 18, se je izrazila že večkrat, da noče več živeti ter da bi rada umrla. Temu so bile vzrok njene domače razmere.

Predvčerajšnjem zjutraj se je podala iz hiše in ni se vrnila več. Okolu 10. ure zjutraj igrali so se otroci na trati pri Sv. Alojziju. Jeden njiju je zasilal iz bližnjega jarka neko zdihovanje in ječanje. Otroci so hiteli tja in našli v jarku Ivano Furlan, zvijajočo se v groznih bolečinah. Izpila je žveplene kisline. Došli zdravnik je dal nesrečnico prenesti v bolnišnico, med tem pa so bili doma v skrbeh soprog Ivane in — 6 otrok.

Nesreče. Ob razkladanju parnika „Istria“ v novi luki se je vtrgal vinč in sta padla z njega dva zaboja blaga na 36letnega Angelja Penso in 32letnega Nikolaja Marcolin, poškodovavši ju hudo na glavi. Na lice mesta pozvani zdravnik jima je obvezal rane, na kar so ju sproveli na njiju stanovanja.

Mizar Anton Levrenčič iz Trusk pri Pomjanu je hotel razklati čok. Zamahnil je tako nesrečno, da mu je spodletela sekira in ga zadela v levo nogo. Revetu je začela vreti kri iz rane. Bližnji so mu sicer obvezali rano, ali ker se je rana hujšala in ni hotela nehati teči kri, preveli so ga predvčerajšnjem v tržaško bolnišnico.

Tatvine. V ponedeljek popoldne sta hotela ulomiti dva tatova v zapuščeno bivališče Julije Križanac v Žavlah št. 3. Brata Anton in Paskual Delacu sta zapazila tatove ter sta jednega prijela ter ga izročila redarju, ki je prihitel takoj. Tat je neki 20letni Ivan M., brezposelni sodar.

9letni Rudolf Brodnik in 11letni Viktor Cikutti sta kradla posušene fige iz vreč v svobodni luki. Zapazil ju je stražar, ki ju je odvel na policijo. Tamkaj sta se tudi zlagala, da sta brata. Pozvali so mater Brodnikovo, katerej sta bila izročena pobalina, potem, ko jima je napravil pol. inšpektor malo pridigo.

Take fige je kradel in hotel utihotapiti čez fin linjo 27letni težak Rihard Colognese. Toda zasačil ga je fin. stražar in ga je izročil redarju. Zapomni naj si mož, da tudi fige treba plačati, ako jih hočemo jesti!

— Čez streho so prišli tatje in ulomili v trgovino Štefana Moretti v ulici Sette Fontane

ZALOGA POHIŠTVA

trdke

Alessandro Levi Minzi

TRST

Via Riborgo 21 in Piazza vecchia 2.

Zaloga pohištva in tapetarij vseh slogov lastnega izdelka. Bogato skladišče ogledal, vsakovrstnih slik, zimnic in pogrinjaj. Na zahtevanje ilustrovan cenik zastoj in franko. Naročeno blago se stavlja na parnik, ali na železniško postajo, ne da bi za to računil stroške

